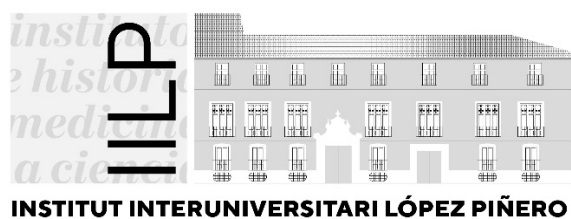

IHMC²

*BUTLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT
INTERUNIVERSITARI LÓPEZ PIÑERO*

PRIMAVERA 2020

IHMC²: El butlletí de notícies de l'Institut Interuniversitari López Piñero ofereix informació actualitzada respecte a les seues activitats.

Sumari:

- Presentació
- Investigació
- Grups
- Congressos
- Seminaris
- Biblioteca
- Museu
- Exposicions
- Biografies i Espais de Ciència
- Ensenyament i divulgació de les ciències
- Mooc. Història de la Ciència
- Professors convidats i estudiants residents
- Màster i doctorat
- Divulgació i comunicació

PRESENTACIÓ

L'Institut Interuniversitari López Piñero és un centre de la Universitat de València dedicat a la investigació i la divulgació entorn dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Disposa de programes propis de màster i doctorat en Història de la ciència i la comunicació científica. També desenvolupa nombroses activitats de divulgació científica (exposicions, cicles de cinema, etc.) i seminaris d'investigació. El centre està situat en un palau restaurat del segle XVIII ([Palau Cerveró](#)), on també estan ubicades la [Biblioteca Historicomèdica](#), amb una extraordinària col·lecció de recursos bibliogràfics, i la [col·lecció d'instruments](#) de la Universitat de València. Aquest edifici disposa de sales d'exposicions permanents i temporals.

El butlletí de notícies IHMC2 ofereix les activitats principals del centre per als mesos de primavera de 2020.

La informació actualitzada pot consultar-se en la nova pàgina web del centre més visual i dinàmica: <http://www.uv.es/ihmc>

El 30 de gener de 2017, el Consell de Govern de la Universitat de València, després d'un informe positiu, amb la qualificació màxima per part de l'agència avaluadora estatal (ANECA), va aprovar el tràmit per a la creació de *l'Institut Interuniversitari López Piñero*, un centre amb les universitats d'Alacant, Miguel Hernández d'Elx, València i Jaume I de Castelló. El centre és va ser avaluat positivament per part de la Generalitat Valenciana en maig de 2018 i finalment el decret del DOGV el 21 de novembre de 2018 crea l'Institut Interuniversitari López Piñero d'Estudis Històrics i Socials, sobre ciència, tecnologia, medicina i medi ambient. L'acte d'inauguració oficial, celebrat el passat 15 de gener de 2020, va comptar amb la participació de la rectora de la UV, els equips directius de les diferents universitats i un ampli nombre de persones col·laboradores, a les que agraïm el seu suport.

El centre continua donant suport a la recerca, el pensament crític, la innovació pedagògica, la igualtat d'oportunitats, la divulgació innovadora, i la conservació i l'estudi del patrimoni bibliogràfic i material relacionat amb la ciència, la tecnologia i la medicina.

PALAU DE CERVERÓ

Plaça Cisneros 4
46003 València

Tel. 963 926 229

<http://www.instinterlp.org/>

INVESTIGACIÓ

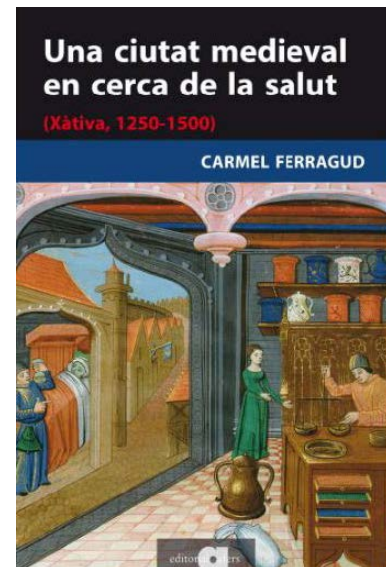
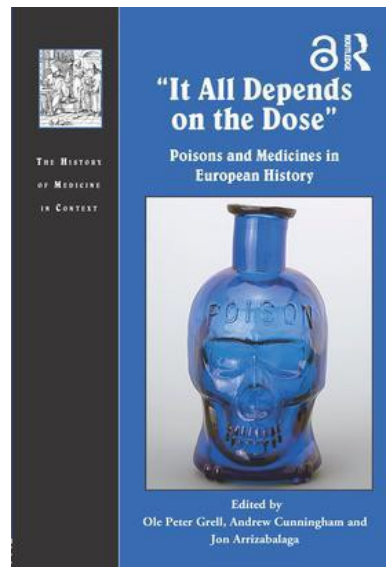
L'IILP desenvolupa investigació al voltant dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Els seus membres publiquen habitualment llibres i treballs dins de revistes especialitzades, on també formen part dels consells editorials. També participen activament en congressos internacionals i organitzen jornades i conferències amb investigadors de tot el món.

L'IILP disposa d'una xarxa de col·laboració molt àmplia amb altres universitats i centres d'investigació del nostre entorn i d'altres països. Fomenta l'intercanvi de professorat i estudiants dins de programes d'investigació i dóna suport a tot tipus d'ajudes i beques per al foment de la investigació dins de les àrees esmentades. Qualsevol col·laboració dins d'aquest terreny pot ser consultada en la direcció del centre: bertomeu@uv.es. Dins de les publicacions recents del centre es troben:

- María J. Báguena Cervellera , “La consolidación de la virología y su influencia en la lucha contra la rubeola en España (1964-1975)”. En: Zarzoso, A.; Arrizabalaga, J. (ed.). *Al servicio de la salud humana: La historia de la medicina ante los retos del siglo XXI*. San Feliu de Guíxols, SEHM, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, Institució Milà i Fontanals, 2017, pp. 77-82
- Báguena, M.J. González, M.; Ballester, R.; Porras, M.I. “Ayuda técnica en tiempos de crisis: la brucelosis en los programas país para España de la Organización Mundial de la Salud (1951-1972)”. *Revista Española de Salud Pública*, 92 (2018) (1), 11.
- Josep Lluís Barona, *Health Policies in Interwar Europe. A Transnational Perspective*, Routledge / Taylor & Francis, 2018.

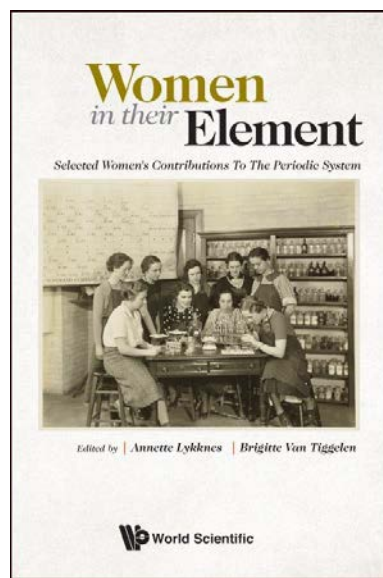
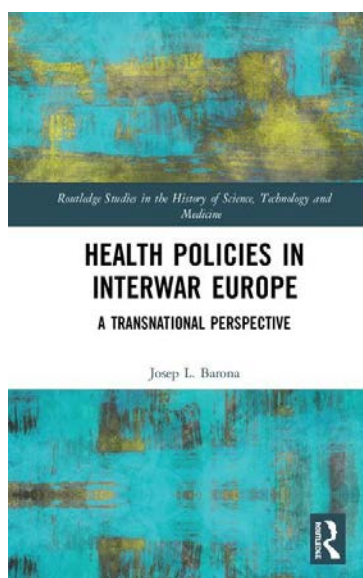

- José Ramón Bertomeu Sánchez 'Arsenical Pesticides in Early Francoist Spain: Fascism, Autarky, Agricultural Engineers and the Invisibility of Toxic Risks'. *HoST - Journal of History of Science and Technology* 13 (1) (2019): 53–82. <https://doi.org/10.2478/host-2019-0005>.
- José Ramón Bertomeu Sánchez. 'The Colic of Madrid (1788–1814): Experts, Poisons, Politics, and War at the End of the Ancien Régime in Spain'. *Social History of Medicine* 39 (4) (2019). <https://doi.org/10.1093/shm/hky121>.
- María de L. López Terrada; Carmel Ferragud, "Per a la salut humana i benefici comú de la república: El Hospital General de Valencia, su gestión económica y la oligarquía urbana". En: Alfons Zarzoso i Jon Arrizabalaga (ed.), *Al servicio de la salud humana: la historia de la medicina ante los retos del siglo XXI*, Sant Feliu de Guíxols, 2017, p. 497-502.
- Carmel Ferragud "Una ciutat medieval la salut (Xàtiva 1250-1500) Aditorial Afers (2019)

- Carmel Ferragud "Hiring Medical Practitioners during the Late Middle Ages and the Early Modern Period in Algemesi (Kingdom of Valencia, Crown of Aragon)", dins Marie Bolton, Patrick Fournier i Claude Grimmer (eds.), *Medicine et santé dans les campagnes : Approches historiques et enjeux contemporaines*, Brusel·les, Peter Lang, 2019, 43-60.
- Carmel Ferragud "A Multiple Poisoning in the City of Valencia: Sanxo Calbó's Crime [1442]" In: *Medieval and Early Modern Murder Legal, Literary and Historical Contexts*. Edited By Larissa Tracy. Boydell and Brewer, Boydell press, 2018.
- Ximo Guillem-Llobat . "Following Hydrogen Cyanide in the Valencian Country (1907-1933): Risk, Accidents and Standards in Fumigation". *HoST* 13 (1): 51-75. (2019)

- Enric J. Novella, *Governing bodies and minds*. *History of Education* 48(4):553-556 (2019)
- Enric J. Novella, *El legado de Hypnos*. *Manguinhos: História, Ciências, Saúde* 26(4):1405-1408 (2019)
- Enric J. Novella, *Germs, bodies and selves*. *Tuberculosis, social government and the promotion of health-conscious behavior in the early 20th century*. En: Karin Priem, Frederick Herman (eds.) *Fabricating Modern Societies: Education, Bodies and Minds in the Age of Steel*, Leiden, Brill, pp. 169-192 (2019)

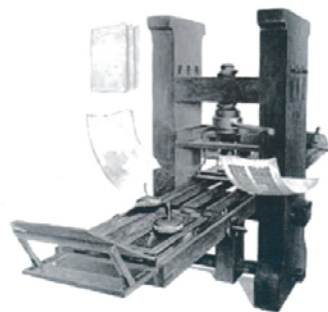
- Ignacio Suay Matallana , capítol del llibre «Women in their Element» editat per les professores Annette Lykknes i Brigitte Van Tiggelen, en el marc dels treballs realitzats amb motiu del 150 aniversari de la taula periòdica. (2019)
- Enrique Perdiguero, capítol del llibre «Las bases ideológicas y prácticas del proceso de regionalización de la sanidad en España (1955-1978)» (2019)

El grup de recerca Histradcyt sobre Història de la Traducció Científica i Tècnica (GIUV2013-151) és una estructura de recerca de l'Institut Interuniversitari López Piñero. Els seus membres han participat activament, i de forma destacada, en la configuració de les activitats de recerca, formació i divulgació abans assenyalades, així com en la configuració dels recursos bibliogràfics i patrimonials que configuren les fortaleses principals del centre abans descrit. Les activitats del grup se centren en tres eixos: la recerca pròpiament aquesta, la seua difusió a través d'articles, l'edició de monografies i l'organització de Jornades biennals (en 2018 es va celebrar la IV) amb la finalitat d'establir un fòrum de debat amb membres de la comunitat científica interessats en la Història de la traducció.

Açò ens ha permès establir llaços amb investigadors de la Universitat de Verona (Itàlia), de Mont-real (Canadà) i de Lió2 Lumière (França) a més d'universitats espanyoles com l'Autònoma de Barcelona, la Complutense o la de Salamanca. El grup pertany així mateix a la Xarxa d'Excel·lència FFI2015-68705-REDT LENGUA I CIÈNCIA. Entre les activitats i recerca del grup dels últims dos anys destaquen l'edició de volums com els titulats *Reconstruint el passat de la traducció. L'últim ha estat dedicat a les impremtes/editorials i les obres científiques i tècniques traduïdes del francès a l'espanyol (segle XIX).* (Granada: Comares, 2017). Alguns d'aquests volums han sorgit de les Jornades sobre "Història de la Traducció no literària" que el grup organitza des de 2012 en l'Institut López Piñero cada dos anys. La quarta edició va tenir lloc entorn de Traducció i ensenyament a Espanya (segle XIX). València, en novembre de 2018.

Reconstruyendo el pasado de la traducción (II)

A propósito de las imprentas/editoriales
y de las obras científicas y técnicas traducidas
del francés al español (siglo XIX)

Julia Pinilla Martínez
Brigitte Lépinette
(Eds.)

EDITORIAL COMARES

ERISOST (Estructura de Recerca Interdisciplinar de la Universitat de València en Sostenibilitat, Medi Ambient, Economia, Educació i Societat) és una unitat de recerca creada en 2009, que té per objectiu la consolidació de la cooperació interdisciplinar així com el reforçament i desenvolupament de noves línies de recerca en l'àmbit de la sostenibilitat. En ella s'integren investigadors de diversos departaments universitaris de la UV - Sociologia, Economia Aplicada, Estadística, Bioquímica i Biologia Molecular, Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials, Teoria de l'Educació- , constituint una estructura estable de recerca que participa en xarxes de recerca d'àmbit nacional , europeu i internacional, mantenint relacions continuades amb grups similars i prenent part en consorcis implicats en la presentació de projectes de recerca, oferint a més amb això un context formatiu adequat per a investigadors que s'inicien en aquest camp.

ERISOST, està dirigida a generar respostes a demandes socials i nous reptes derivats de la problemàtica de la sostenibilitat, amb la finalitat de transferir resultats que permeten tant redissenyar línies de recerca en funció de les necessitats de la societat, com reorientar les polítiques públiques aplicades en aquest àmbit.

Actualment està en fase d'informatització per a la seva posterior posada a disposició pública, un Fons de Documentació integrat per més de 80.000 notícies de premsa i documents vinculades a qüestions i problemàtiques derivades de la relació medi ambient societat.

En l'àmbit de la Universitat de València, ERISOST col·labora en el disseny i posada en pràctica de les diverses iniciatives formatives i plans d'actuació desenvolupats pel Vicerectorat de Sostenibilitat i Planificació.

CONGRESSOS I SEMINARIS

María José Báguena presentarà una comunicació a la European Social Science History Conference (Leiden, 18-21 de març de 2020) amb el títol: "Organization and Development of the Production of Diphtheria Serum at the Behringwerke in Germany and its presence in Spain (1918-1945)", juntament a Rafaela Domínguez, i altra comunicació al XVIII Congrés de la Societat Espanyola d'Història de la Medicina (València, 29-30 de juny, 1 de juliol de 2020) amb el t toll: "El proceso de estandarización en la producción de sueros terapéuticos. El caso del suero antidift rico en la Behringwerke", amb Rafaela Domínguez.

Josep Lluís Barona Vilar, catedràtic d'història de la ciència i membre de l'ILLP presentarà una comunicación sobre "Nutritional Policies in Interwar Japan: an International Model" a la sessió "Health Policies in the 20th century" coordinat per **Enrique Perdiguero** (IILP), a la European Social Sciences and Histoy Conference [Congreso Internacional ESSHC] que tindrà lloc a Leiden (Països Baixos) del 18 al 20 de març de 2020. La sessió s'emmarca en la xarxa "Health and Environment".

El 24 de març impartir  la conferència "La primera misión preventiva sanitaria global: Expedición de Balmis y la vacuna" en el marc del cicle de conferències "Biografía e Historia", que organitza Carmen Iglesias, Presidenta de la Acadèmia de la Història, en col·laboraci n amb la *Fundación Cultural de la Nobleza Española i la Fundación del Banco de Santander*. La conferència s'emmarca en el cicle "La primera globalización: Am rica y los O c anos", dedicat enguany a "Rutas de aventuras y ciencia (del siglo XVI al XVIII)". Se celebrar  a l'Auditori del Palau de Cibeles, seu del Ajuntament de Madrid a les 19:30.

El 23 abril Josep L. Barona impartir  un seminari de recerca a la Sorbonne Universit , Facult  de Lettres, Maison de la Recherche (Paris) sobre "Science and Politics of Nutrition. A European perspective in interwar years". El seminari forma part del programa de postgrau i està dedicat al personal acadèmic i als investigadors de m ster i doctorat.

Carmel Ferragud participar  al VI COLLOQUE INTERNATIONAL DE MÉDECINE V T RINAIRE ANTIQUE ET MÉDIÉVALE, «  diter, traduire et commenter les textes v t rinaires grecs et latins de l'Antiquité et du Moyen  ge » Universit  de Li ge, el dies 26-28 de mars de 2020 i també al Simposi Internacional IX Abrils de l'Hospital: "Alimentación, Salut i Assistència", que tindrà lloc a Gandia els dies 27 i 28 d'abril de 2020.

Ximo Guillem-Llobat El 8 de novembre organitzà juntament amb Agustí Nieto Galan el workshop "T xicos invisibles. La construcción de la ignorància ambiental" que tingué lloc a l'Institut Interuniversitari López Piñero. Va presentar el seu article "La (in)visibilización del riesgo de las fumigaciones cianh dricas al inicio del siglo XX" i va comentar l'article de Jesús Maria Galech "Capitalismo químico y representaciones artísticas de Almad n y Río Tinto". Al novembre va coordinar amb José Ramón Bertomeu el cicle de seminaris T xicos (in)visibles que va incloure les conferències de Sabine Clarke (University of York), Alexandre Elsig (Universit  de Lausanne) i Florencia Arancibia (Cenit-Universidad Nacional de San Martín). Per al febrer est  coordinant juntament amb Ferran Ballester (FISABIO) la taula rodona: "L'aire que respirem: mesurar i reduir la contaminación atmosfèrica a la València actual".

A finals de novembre tancava l'exposició Tòxics (invisibles) que va comissariar juntament amb Antonio Garcia Belmar (Universitat d'Alacant) i Inma Mengual (Universitat Miguel Hernández) i es va publicar el catàleg de l'exposició (<https://www.toxicsinvisibles.com/cataleg/>). L'exposició es tornarà a inaugurar al març a la Fundació Hospital d'Olot i Comarcal de la Garrotxa.

José Ramón Bertomeu Sánchez presentarà el seu llibre *¿Entre el fiscal y el verdugo?* (Valencia, 2019) a la biblioteca Pública de Palma "Can Sales" el proper 6 de Març de 2020 dins de la setmana cultural de Mallorca. El darrer mes de desembre va participar a l'acte de clausura de l'any internacional de la taula periòdica celebrat a Tokio que ara pot visualitzar-se a <https://www.youtube.com/watch?v=HpL8aZDVfIE>

Valeriano Iranzo va organitzar el *Fourth Meeting in Philosophy, Probability and Scientific Methodology: Statistical evidence and evidence of mechanisms* al mes de juny passat a l'IILP amb la col·laboració del departament de Filosofia de la UV. El curs va comptar amb la participació de destacades personalitats de diverses universitats de diferents països.

Anna Lluch (UV) i Vicent Montalt (IIL-UJI) van coordinar el curs al mes de juliol de 2019 "Comunicació per a la salut centrada en les persones - cap a un abordatge interdisciplinari (primera edició)" a Benicàssim, amb la participació d'Enrique Perdiguero (UMH) i altres especialistes.

Enric Novella ha estat guardonat amb una beca del Programa Fulbright per a realitzar una estada de recerca de tres mesos al Institut DeWitt Wallace d'Història de la Psiquiatria de l'Escola de Medicina Weill Cornell de Nova York. Comptant amb el recursos de la Biblioteca Oskar Diethelm i en col·laboració amb alguns destacats investigadors d'aquest centre (com el seu director, el professor George J. Makari), el seu projecte de treball explorarà el vincle essencial i constitutiu entre salut mental i ciutadania en el marc del desenvolupament de la cultura política contemporània. Entre altres qüestions, el seu treball tractarà d'esbrinar la complexa genealogia política de la noció de salut mental al llarg de la primera meitat del segle XX.

Josep Simon, Investigador Ramón y Cajal de l'IILP fou convidat per Claudia Espejel, Directora del Centro de Estudios Históricos (CEH) del Colegio de Michoacán (México) a participar (28-30 agost) en el Seminario de Avances de Investigación d'aquest centre.

SEMINARIS I PRESENTACIONS

L'IILP desenvolupa tots els anys cicles de seminaris d'investigació al voltant de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, en què participen alguns dels més coneguts especialistes internacionals d'aquests temes. Els seminaris tenen habitualment lloc a la sala de conferències de l'IILP a partir de les 16 h. També hi ha cicles amb col·laboració amb altres institucions que tenen altres horaris i llocs. Totes les sessions són obertes al públic amb les limitacions d'espai de la sala de conferències. També és habitual la retransmissió en línia de les conferències. Els seminaris estan coordinats actualment pel professor Enric Novella (Enric.Novella@uv.es).

La llista següent informa del programa provisional dels seminaris previstos per al primer semestre de 2020. Malgrat tot, es recomana consultar la pàgina web de l'IILP: www.uv.es/ihmc, en què la informació està actualitzada. Com altres anys, qualsevol proposta de seminari o col·laboració serà sempre ben rebuda. Volem agrair a totes les persones que han participat les seves aportacions a la qualitat d'aquest seminaris.

Febrer 2020

CICLE de seminaris ESCALA I CORDA: CIÈNCIA, LLOC I HISTÒRIA organitza: Josep Simon Castel (IILP-UV)

5 de febrer de 2020 (18 h) Taula redona: Ciència local, Història global?

Amb la participació de Carmel Ferragud (IILP, Universitat de València), José Pardo Tomás (Institució Milà i Fontanals-CSIC), Jorge Saiz Serrano (IES Tirant lo Blanch, Torrent – Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials, Universitat de València) i Josep Lluís Barona (IILP, Universitat de València).

13 de febrer (11 h) Presentació de l'edició de la Biblioteca Darwiniana. Sala Darwin. Aulari Interfacultatiu Campus de Burjassot. Presentació a càrrec de Francisco Pelayo López, investigador científic de l'Institut d'Història (IH) del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)

19 de febrer (16 h) Seminari: "Reflexionando con la portada del New Yorker. Tres tesis de Trabajo" Elena Serrano, Postdoctoral Researcher cirgen.eu, Visiting Scholar MPIWG-Berlin

26 de febrer (17 h) Taula redona: "L'aire que respirem: mesurar i reduir la contaminació atmosfèrica a la València actual", organitzat per Ximo Guillem (IILP)

Març 2020

4 de març (16 h) Seminari: 'Staging Women's Healing in Early Modern Spain, Theory and Practice', impartit per Margaret Boyle, Bowdoin College, Main.

5 de març (18 h) Presentació del documental "Alerta sanitària en França". A càrrec de Jon Arrizabalaga (CSIC, Barcelona), Àlvar Martínez-Vidal (Institut Interuniversitari López Piñero) i Empar Pons Barrachina (autora del guió).

6 de març (18 h) "Projecte de convivència per a un envelliment actiu"
Presentació d'una proposta de convivència per a un envelliment actiu en règim de cohabitatge sènior.
Organitza: Grup Garba de cohabitatge sènior, col·labora l'Institut Interuniversitari López Piñero (Àlvar Martínez-Vidal)

25 de març CICLE: "Sexualitat i medicina en la història valenciana" primera sessió a la facultat de Geografia i Història. Organitza Carmel Ferragud.

Abril 2020

1 d'abril CICLE: "Sexualitat i medicina en la història valenciana" segona sessió al Palau de Cerveró
Organitza Carmel Ferragud.

29 d'abril (18 h) Presentació del llibre "Espai i Salut en el procés descentralitzador del marc autonòmic espanyol" de Rosa ballester i Josep Bernabeu.

Maig 2020

4- 5 de maig (18 h) International conference "FOOD & WATER: BETWEEN HEALTH AND POLITICS IN MODERN EUROPE" Organitza Josep Lluís Barona (IILP). Ponències confirmades:

Peter Scholliers (Vrije Universiteit Brussel): "Bread and health in Europe in the long nineteenth century

Jean- Pierre Williot (Université Sorbonne, Paris): "Food, transport and mobility: a history of railway catering"

David Gentilcore (University of Leicester (United Kingdom): "Is the water safe to drink? Water management and consumption in Europe, 1500-1800"

(programa complet més endavant a la web)

13 de maig (16 h) Seminari: "Fare la prova: The Use of Human Subjects in Renaissance Drug Trials"
Seminari impartit per Sharon T. Strocchia, professora del Departament d'Història de l'Emory University (Atlanta)

Juny – Juliol 2020

29-30 de juny 1 de juliol XVIII Congrés de la Sociedad Española de Historia de la Medicina (SEHM) tindrà com a objectiu principal reflexionar des d'una perspectiva històrica sobre les relacions entre la medicina i altres disciplines científiques i la llei. Organitza: Carmel Ferragud (IILP)

Altres activitats

Club de lectura dirigit a dones amb diagnòstic de càncer de mama en qualsevol moment de la malaltia. Grup tancat de 10-12 dones (triades per la coordinadora). Reunió mensual. Coordinadora: Dra. Ana Mª García. Organitza: Dr. Joan Lloret Pastor

CINEMA NAU GRAN, organitzat per la professora Mª José Báguena (IILP). La programació d'aquest semestre encara està per definir.

XVIII CONGRÉS DE LA SEHM "MEDICINA, CIENCIA Y LEY" Valencia, 29-30 de juny i 1 de juliol de 2020

El XVIII Congrés de la Sociedad Española de Historia de la Medicina (SEHM) tindrà com a objectiu principal reflexionar des d'una perspectiva històrica sobre les relacions entre la medicina i altres disciplines científiques i la llei.

Les connexions possibles entre medicina, ciència i llei són molt àmplies. S'acceptaran treballs des de diversos tipus d'aproximació, tant sincròniques com diacròniques, sense limitació geogràfica i temporal, i des d'àrees disciplinàries variades. Es tracta de temes molt amplis abordats tant des de la història de la medicina, de la ciència i de la tecnologia, com dels estudis socials sobre la ciència, la filosofia de la ciència i del dret, l'antropologia mèdica i la bioètica, els estudis de sostenibilitat i justícia ambiental, així com les recerques sobre la terminologia, la comunicació i la traducció especialitzada, tant interlingua com intralingua. El conjunt de problemes és molt variat, des del paper d'experts en tribunals de justícia, fins a les regulacions basades en ciència i medicina o les normatives aplicades sobre les pròpies pràctiques mèdiques i tecnològiques, des de les medicines alternatives i complementàries fins a la propietat intel·lectual, les patents o el frau en ciència. Abasta així estudis entorn dels diferents tipus d'experts, la fiabilitat de les proves, el llenguatge mèdic-legal, la comunicació mèdica i científica, la ciència reguladora i l'acció pública, el disseny i l'aplicació de polítiques de salut pública, alimentació i mediambientals, el control sanitari d'epidèmies i altres campanyes sanitàries, i, en termes més generals, tot tipus de processos de coproducció de saber científic, mèdic i legal, per exemple, la creació de lleis amb fonament mèdic/científic, així com el desenvolupament i aplicació d'aquestes regulacions, tant a nivell local, com a estatal i transnacional. També existirà una secció de temes lliures amb la finalitat d'arreplegar treballs que aborden altres assumptes.

Des de l'organització del Congrés, convidem als socis i sòcies de la SEHM, així com a totes les persones interessades per la Història de la Medicina, a participar en el XVIII Congrés de la SEHM, que se celebrarà a València durant els dies 29 i 30 de juny, i 1 de juliol de 2020 en el Palau de Cerveró, seu de l'Institut Interuniversitari López Piñero, que agrupa investigadors de les universitats Miguel Hernández d'Elx, Universitat d'Alacant, Universitat Jaume I, Universitat Politècnica de València i Universitat de València, i amb seu també en el Col·legi Major Rector Peset.

Pel comitè organitzador: Carmel Ferragud Domingo

VI Matinal d'Història de la Ciència.

VI JORNADA D'ACTUALITZACIÓ CIENTÍFICA PER A PROFESSORAT DE SECUNDÀRIA I DE BATXILLERAT

Museus Un altre espai per aprendre ciència Alacant, 28 febrer- 29 febrer 2020

CEFIRE CTEM. OBJECTIUS

Són els museus un espai d'aprenentatge de les ciències? O són producte de projectes polítics al servei d'interessos aliens al món acadèmic? Estan els museus connectats amb altres institucions educatius? Com són dissenyades les seues polítiques d'exposicions? Què idees pedagògiques són les predominants? Com han canviat els museus? Què relació tenen amb el patrimoni científics ? Què persones hi treballen i amb quina formació i interessos? Podem aprendre ciència als museus que no són exclusivament de ciència i tecnologia? Què futur tenen els museus de ciència? Com podem fer-los servir dins de l'àmbit educatiu? Aquestes són algunes de les qüestions que seran tractades dins de la VI Matinal dedicada als museus. L' objectiu d'aquesta matinal és presentar els estudis històrics al voltant dels museus i connectar-amb la recerca didàctica i les experiències pràctiques dels darrers anys.

La matinal començarà el divendres amb una visita a la col·lecció d'instruments científics del IES Jorge Juan d'Alacant. Les mirades creuades de persones amb diferent formació acadèmica permetran recuperar els diversos significats i potencials usos didàctiques d'aquestes peces. La presentació general la història dels museus i les activitats fetes dins de l'Institut Interuniversitari López Piñero serà a càrrec dels directors del IILP a les seus de València i Alacant. També hi haurà una presentació conjunta de les activitats desenvolupades pel CEFIRE CTEM dins d'aquesta àrea dels museus. Un taller amb instruments del segle XIX i XX permetrà analitzar aquests objectes amb les perspectives creuades de diferents tradicions acadèmiques com la didàctica, la història de la ciència, l'arqueologia i l'art. Pensarem així el valor patrimonial, històric, artístic i pedagògic de la cultura material de la ciència. El dissabte estarà centrat en la situació dels museus de ciència. Mª Carmen Perea, directora del MUDIC, farà una presentació d'aquest museu educatiu, amb la seua experiència i perspectives de treball. Jaume Sastre, investigador del CEHIC-UAB, farà una discussió dels orígens del concepte d'interactivitat per tal d'oferir una reflexió al voltant de la ciència i l'educació a les societats democràtiques. Aquestes sessions inclouran tallers pràctics amb instruments científics i propostes de treball dins dels museus. Tal i com hem fet altres matinals altres matinals, les persones participants disposaran d'un dossier documental amb lectures addicionals per ampliar la informació. També podran conèixer els recursos de l'Institut Interuniversitari López Piñero i els projectes desenvolupats pel CEFIRE CTEM, així com gaudir de les exposicions amb connexió amb el tema tractat.

Les Matinals d'història de la ciència són trobades anuals entre professionals de la història de la ciència i de l'ensenyament de les ciències, destinats a traslladar enfocaments i resultats de la recerca en història de la ciència i de la medicina al professorat d'ensenyament secundari, al mateix temps que es pretén motivar la recerca històrica inspirada en la investigació didàctica i en els sabers de l'aula. L'objectiu és crear espais de diàleg i col·laboració, on poder afrontar els reptes de la imbricació entre història i didàctica de les ciències i la transformació de la investigació històrica i didàctica en saber escolar, pràctica educativa i reflexió docent. Les anteriors matinals han estat dedicades a "ciència i gènere", "instruments científics", "la ciència en acció", "les controvèrsies sociocientífiques" i "la taula periòdica".

XVI Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica (IILP-UMH, novembre 2020)

La [Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica](#) organitza a **Alacant**, del **12 al 14 de novembre**, la [XVI Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica](#). Aquesta reunió científica general organitzada cada dos anys té per objectiu acollir els treballs de recerca i les activitats que duen a terme els seus socis, així com els treballs d'història de la ciència, de la medicina i de la tècnica que es vulguen presentar.

El Comitè Organitzador de la Trobada està format pels professors Ignacio Suay Matallana (IILP-UMH) (coordinador), Eduardo Bueno Vergara (IILP-UMH), Enrique Perdiguero Gil (IILP-UMH) i Antonio García Belmar (IILP-UA). Durant la Trobada s'organitzaran taules rodones, rutes i altres activitats. Totes aquestes activitats s'anunciaran, oportunament, al programa definitiu. A més a més, la Trobada comparà amb les conferències plenàries d'inauguració i cloenda a càrrec dels professors [Christopher Hamlin](#) (University of Notre Dame, EEUU) i [Clara Florensa](#) (Escoles Universitàries Gimbernat, UAB).

Es pretén afavorir la presentació d'un ampli ventall de qüestions històriques, com ara:

- Salut, malaltia i medicina
- Experts, ciència i guerra
- Espais museus i instruments científics
- Salut pública i riscos (químics, nuclears, ambientals, etc.)
- Governança i finançament de la ciència i tecnologia
- Ensenyament, didàctica i comunicació de la ciència
- Qualsevol altra qüestió relacionada amb la història de la ciència i de la tècnica.

Enviament de propostes

Us convidem a presentar els resums amb les propostes de sessions temàtiques, comunicacions orals no agrupades en taules, pòsters o vídeos, que seran avaluades per pares. Cada persona només pot enviar una proposta, excepte quan aquesta siga presentada conjuntament amb altra persona, en aquest cas es podran presentar dues.

Vos animem també a proposar un nombre suficient de pòster i vídeos per a poder convocar, com en anys anterior, el **Premi Trobada SCHCT al millor pòster** i el **Premi Trobada SCHCT al millor vídeo**. Els pòsters s'exposaran a la sala habilitada durant la Trobada i també s'inclouran al llibre de resums. Els autors els podran presentar en el marc d'una sessió específica. Igualment, els vídeos seran presentats i discutits en el marc d'una sessió pròpia, si bé poden estar lligats a una sessió específica de la Trobada.

Les propostes s'han d'enviar fins al 31 de maig de 2020 a l'adreça electrònica:

trobada2020schct@gmail.com, indicant en l'assumpte: «Trobada 2020 – taula», «Trobada 2020 – comunicació», «Trobada 2020 – pòster» o «Trobada 2020 – vídeo» segons la modalitat.

Les propostes de sessions temàtiques (taules), inclouran el nom de la persona o les persones coordinadores, el títol i un breu resum de la sessió, juntament amb els noms i títols provisionals de les comunicacions que integraran la proposta conjunta.

El Comitè Científic pot recomanar als autors la modalitat de presentació. L'acceptació de les contribucions es

comunicarà abans del dia 16 de juny de 2020.

Inscripcions

- Inscripció amb quota reduïda (socis): (pagaments del 16 de juny al 30 de setembre de 2020).
- Inscripció amb quota reduïda (general): (pagaments del 16 de juny al 30 de setembre de 2020).
- Inscripció sense reducció :(pagaments de l'1 d'octubre al 4 de novembre de 2020).

Beques

La Societat ofereix beques d'inscripció, viatge i/o allotjament per a estudiants i llicenciats en situació d'atur i per a les persones que en demostrin la necessitat, sempre que siguin sòcies de la SCHCT. Recordem que la quota de soci és de 20 € anuals per als estudiants i llicenciats en atur. Per a associar-vos a la SCHCT feu servir el formulari disponible a l'enllaç associar-se a l'SCHCT: *associar-se a l'SCHCT*

Totes les persones interessades a obtenir una beca han d'enviar un breu CV (màx, 1 full), juntament amb la seua sol·licitud, abans del **10 de juny de 2020**, a trobada2020schct@gmail.com. Caldrà indicar quina beca es demana, el motiu de la petició i, si correspon, el centre on són alumnes. Les sol·licituds no concedides podran formalitzar la inscripció en quota reduïda fins al 30 de setembre de 2020.

Dates que cal recordar

- Fins al 31 de maig: termini d'enviament de resums de comunicacions, pòsters i vídeos.
- 16 de juny: comunicació de l'acceptació de les contribucions (comunicacions, pòsters i vídeos).
- 10 de juny: data límit de sol·licitud de beques.
- Del 10 de juny al 30 de setembre: termini de pagament per a inscripcions amb quota reduïda.
- De l'1 d'octubre al 4 de novembre: termini de pagament per a inscripcions sense reducció.

Per a més informació:

trobada2020schct@gmail.com

schct@iec.cat

BIBLIOTECA

La biblioteca Historicomèdica Vicent Peset Llorca reuneix fons antics i moderns relacionats amb la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. La secció de publicacions d'història conté més de 11.000 monografies, una de les col·leccions de revistes especialitzades més importants en aquesta àrea (moltes consultables en línia) i una sala d'obres de referència amb més de 1.000 títols d'accés directe que ha sigut recentment reorganitzada i, actualitzada amb la compra dels principals manuals, diccionaris, tractats i altres obres de consulta publicades als darrers anys.

**Institut
Interuniversitari
"López Piñero"**

Directora de la biblioteca:
Ma Pilar Aguiló Lucia

El fons antic consta d'uns 20.000 volums, dins dels quals destaquen, per exemple, els donats per Peregrí Casanova, amb una nombrosa col·lecció de textos darwinistes, León Sánchez Quintanar, Enrique Ferrer i Viñerta i la família Peset, la biblioteca de la qual constitueix un dels nuclis essencials de la col·lecció. La biblioteca disposa de més de 3.000 llibres mèdics des dels segles XVI al XVIII, i al voltant de 15.000 llibres dels segles XIX i XX, a més de col·leccions importants de revistes mèdiques d'aquests períodes.

Donació Pascual Escolano Sabater

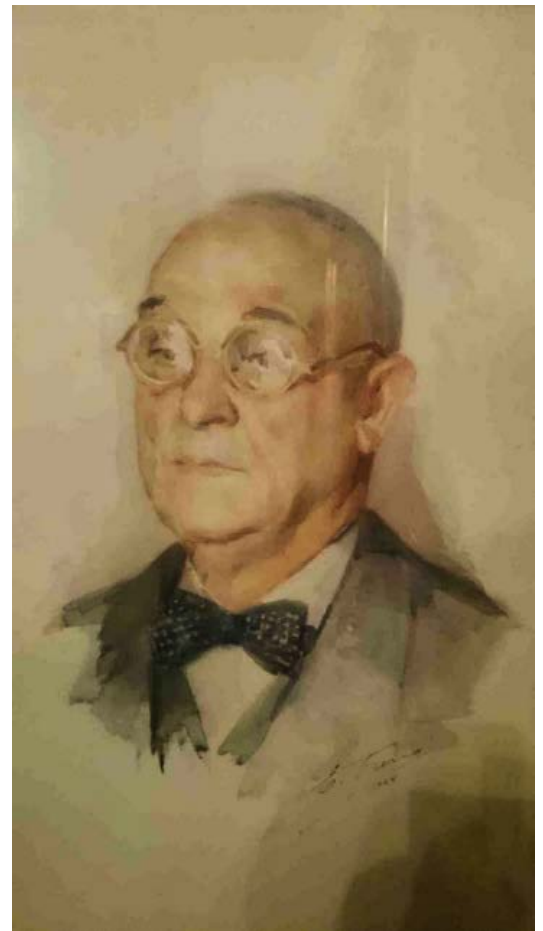
Una nova donació s'ha incorporat als fons de la Biblioteca Historicomèdica i als fons del Museu de l'Institut Interuniversitari López Piñero. Provenen dels hereus del doctor Pascual Escolano Sabater. Mèdic pediatre va ser deixeble del Gómez Ferrer i des que es va llicenciar va exercir a València fins a la seua mort. Va ser fundador i soci d'honor de la Creu Roja de València.

El donatiu es divideix en tres parts: la bibliogràfica amb llibres, revistes...; la museística amb aparells i utensilis mèdics; i, finalment, la del seu arxiu personal amb cartes, fotos dedicades, títols acadèmics, etc.

Entre les obres que ens ha donat és de destacar els dos primers anys (1923-24) de la revista "Medicina: revista bimestral de ciències mèdiques" editada a València de la qual va ser fundador. Aquests anys no els tenia la Universitat de València entre els seus fons.

Important també ha sigut les aportacions per al museu des d'un Microbutiròmetre per a mesurar el greix de la llet materna, instrumental metge (xeringues, agulles, etc.) i de laboratori variat (matrassos etc.) fins a una càmera fotogràfica alemanya dels anys 20 del passat segle.

La part d'arxiu personal conté el seu títol de doctor de 1928, fotos dedicades pel rector Francisco Moliner i pel catedràtic Ramón Gómez-Ferrer, així com documents personals. Esperem que en pocs mesos tot aquest llegat siga a disposició dels investigadors.

MUSEU

El Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència de l'IILP disposa d'una col·lecció molt àmplia d'instruments científics i mèdics procedents de la Universitat de València. Fruit del treball dels seus investigadors, és el catàleg col·lectiu que es pot consultar a <http://www.instrumentscientifics.org/>.

Aquests objectes són, al mateix temps, fons històriques úniques, eines per l'ensenyament de les ciències i materials museogràfics que es fan servir en

exposicions temporals i permanents. El museu, per tant, gestiona l'adquisició, conservació i investigació d'aquest patrimoni, així com totes les tasques relatives a la seua difusió i exhibició. D'aquesta manera tracta de posar a l'abast d'investigadors i divulgadors totes les potencialitats de la cultura material de la ciència, la tecnologia i la medicina. En l'actualitat, el nou conservador del museu és el professor **Josep Simon Castel** (josep.simon@uv.es) i el treball amb les col·leccions del museu es desenvolupa amb la participació i col·laboració activa dels **voluntaris culturals** de la Universitat de València, Javier Balaguer, José Antonio Garaboa i Jorge Alonso. Les persones interessades en les activitats del museu poden contactar amb el seu conservador per tal de plantejar donacions, col·laboracions i projectes d'investigació històrica, de divulgació o museístics.

Una part selecta de la col·lecció es pot contemplar en les exposicions permanents de l'IILP que es troben al Palau Cerveró (Plaça Cisneros, 4) i a la Facultat de Medicina de la Universitat de València (Av. Blasco Ibáñez, 17). Els instruments es fan servir també habitualment en les exposicions temporals que organitza l'IILP i altres institucions que sol·liciten aquests objectes. Des del museu també s'encoratja els estudiants del Màster Interuniversitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica (Universitat de València, Universitat d'Alacant i Universitat Miguel Hernández d'Elx) a utilitzar els objectes de la col·lecció per desenvolupar treballs. Un bon exemple és la investigació que actualment s'està realitzant al voltant d'una sèrie d'aparells d'electroxoc fabricats a València, per la casa Millás Mossi (signatures MD- 0028, MD-1198, MD-1199 i MD-1200), i utilitzats per diferents metges en diverses institucions al llarg de la segona meitat del segle XX.

Tanmateix, els darrers treballs de catalogació i investigació desenvolupats amb la col·lecció han permès una millor comprensió d'alguns objectes com el **lactoscopi** (signatura MD-0092), construït per Philippe Pellin, que en la dècada de 1880 va col·laborar amb el prestigiós constructor d'instruments Jules Duboscq. Aquest instrument va ser presentat per primera vegada en 1843 pel metge i microscopista francès Alfred Donné. Permetia determinar la qualitat d'un producte de consum tan popular com la llet a partir de la seua opacitat, indicadora de la proporció de matèria grassa. De fet, així s'esmenta en la novel·la de Benito Pérez Galdós *El amigo Manso* (1882), en què el lactoscopi s'utilitzava, juntament amb el lactobutiròmetre, per analitzar la llet de les dides o ames de llet que comerciaven amb aquest producte.

Malgrat la facilitat i rapidesa amb la qual permetia determinar la qualitat de la llet, però, l'ús d'aquest instrument no va estar exempt de controvèrsia, especialment davant alguns problemes que va plantejar com els de la seua precisió.

EXPOSICIONS

“L'experiència de la pandèmia de grip de 1918 i el seu impacte posterior”

11 de desembre de 2019 fins al 13 de març de 2020

“La pandèmia de grip de 1918-19 ha sido la crisis epidémica más importante del siglo XX, hasta la aparición del sida, calificada recientemente como la madre genética de todas las pandemias de gripe (Taubenberger, Jeffery K.; Morens, David M. “1918 Influenza: the mother of all pandemics”, Emerging Infectious Diseases, 2006, 12(1):15-22). Esta grave crisis sanitaria, responsable de un número de muertes estimado actualmente entre 50 y 100 millones, infectó a más de un tercio de la población mundial y tuvo una tasa de letalidad superior al 2,5%, muy por encima de tasas de 0,1% de otras pandemias de gripe. Esta traumática experiencia generó una gran conmoción social y el temor de que un desastre de similares dimensiones se pudiera repetir, cambiando la percepción del riesgo frente a la gripe. A pesar del siglo transcurrido y de los estudios realizados para tratar de desentrañar los secretos de esta grave crisis sanitaria, sigue siendo una incógnita la magnitud alcanzada y la mayor mortalidad provocada entre la población adulta joven.

“Nos planteamos rendir homenaje a esta crisis epidémica mediante la realización de esta exposición con la intención de alcanzar los siguientes objetivos:

Mostrar a la población los aspectos más importantes de lo sucedido en ese bienio (contexto, origen, difusión, impacto demográfico, científico, social y económico), así como las respuestas ofrecidas por los distintos sectores de la sociedad (médico, autoridades sanitarias, gobierno, población general, prensa de información general). Poner de relieve el impacto que la experiencia de dicha crisis sanitaria tuvo en los años posteriores y las lecciones que se pueden aprender de ella.

Mostrar el papel que la reflexión histórico-médica sobre experiencias sanitarias del pasado puede tener para encontrar claves para abordar problemas actuales de salud pública.”

Comissàries: María Isabel Porras Gallo (SALHISOC) i Mª José Báguena (IILP-UV)

La Grip

L'experiència de la pandèmia de grip de 1918
i el seu impacte posterior

11/12/2019
13/03/2020

PALAU DE
CERVERO

Més informació: 963 864 922 o visites.guiades@uv.es

“Espècies. L’univers del gust”

2 d’abril fins al 30 de setembre de 2020

Es tracta de mostrar el valor multidimensional de les espècies i la seua importància al llarg de la història (Ús culinari, poder cosmètic i remei medicinal) i mostrar les diferències entre una espècie, un condiment i una herba culinària.

A simple vista, per l’aparença insignificant i l’escassa grandària que tenen, ningú diria que les espècies han tingut tant de poder a l’hora d’influir en la nostra història. A més d’aportar caràcter i personalitat als nostres plats, han servit com a moneda de canvi, han impulsat la conquesta de territoris, han provocat guerres i han transformat els nostres hàbits socials.

Les espècies ens sedueixen pel poder aromàtic i sàpid d’aquestes capaç de millorar les qualitats organolèptiques de les nostres receptes i transformar la matèria primera més humil perquè incrementen el sabor, el color i l’aroma d’aquesta.

A causa del poder antisèptic que tenen han fet un paper important en el rebost de diverses civilitzacions. Abans que els frigorífics domèstics entraren en la nostra vida (cap als anys 30 del segle XX) solucionaven un gran problema, en prolongar la vida útil dels aliments. A més de l’ús culinari, les herbes aromàtiques i les espècies tenen un gran valor cosmètic i medicinal. Els seus olis essencials proporcionen diversos efectes: antimicrobià, antiparasitari, cicatritzant, antiinflamatori... de manera que abans de la generalització de l’ús de medicaments es prescrivien remeis naturals preparats amb aquestes.

No obstant això, la nostra atracció cap a aquestes és deguda a moltes més coses que al seu poder culinari o medicinal. Embolicades en un aire misteriós quan arribaven amb vaixell o des d’Orient en caravana, portaven un carregament invisible, un sac replet de supersticions i mites que els atribuïen poders màgics i miraculosos. Exòtiques, oriündes de terres llunyanes i desconegudes, els mercaders que hi comerciaven contribuïen a augmentar-ne la llegenda amb narracions inventades amb la finalitat de preservar el negoci davant de possibles competidors.

Organitza:

Universitat d’Alacant
Cátedra UA de Estudios del Sabor Gastronómico Carmencita
Vicerektorat de Cultura i Esport de la Universitat de València
Institut Interuniversitari López Piñero

Comissariat: Ángeles Ruiz i Josep Bernabeu

Més informació: 963 864 922 o visites.guiades@uv.es

EXPOSICIÓ BIBLIOGRÀFICA

MÉS ENLLÀ DE MENDELÉIEV: 200 ANYS DE CLASSIFICACIONS QUÍMIQUES

Del 30 de gener fins al 15 de maig de 2020

Organitza: Facultat de Química i Institut Interuniversitari López Piñero

Comissaris: Luis Moreno i José Ramón Bertomeu. Exposició a la primera planta del Palau Cerveró

El sistema periòdic dels elements químics és un dels components fonamentals de la ciència contemporània. Igual que altres aspectes de la ciència, el sistema periòdic presenta una gran varietat de significats que es poden analitzar des d'un punt de vista històric. El més habitual és considerar-lo com una classificació que, mitjançant diverses representacions gràfiques, és emprada com a eina didàctica a les aules. També sol definir-se com una llei amb capacitat de predicció de propietats de nous elements, com sembla que provenen una part dels descobriments de les darreres dècades del segle XIX i principis del segle XX, tot i que també hi ha hagut moltes excepcions, prediccions fallides i experiments controvertits, tal i com també és el cas a hores d'ara amb els nous elements 119 i 120, si finalment es confirma el seu descobriment. D'altra banda, més enllà dels límits de la comunitat científica, la taula periòdica forma part de les imatges més populars de la química. Gràcies a l'extensió de l'educació secundària, gran part de la població s'ha familiaritzat amb alguna de les seues versions gràfiques que es poden trobar en museus de ciència i obres de divulgació. El sistema periòdic té així un paper rellevant tant en la memòria col·lectiva de la química com en la seua imatge pública. Aquestes característiques creen un ampli ventall d'oportunitats per a fer servir la seua història amb finalitats educatives, però també permeten la possibilitat de popularitzar discursos pseudo-històrics fonamentats amb mitologies del descobriment científic que marginen determinats espais i personatges de la història de la ciència.

L'exposició és el resultat d'una d'aquestes propostes didàctiques desenvolupades durant l'any internacional de la taula periòdica (IYPT2019). Seguint el que han fet moltes

altres institucions, la Facultat de Química de la Universitat de València va organitzar un concurs de taules periòdiques, amb una secció particular dedicada a les taules periòdiques antigues. Estudiants i professorats de diversos centres educatius del País Valencià presentaren taules antigues trobades en llibres o murals del seu institut. El jurat va decidir finalment donar el primer premi ex aequo al dos centres públics d'ensenyament secundari: i l'IES d'Albal i l'IES Vicent Ferrer de València. Els alumnes de l'institut d'Albal varen presentar un conjunt de taules periòdiques i ordenacions d'elements trobats a diferents llibres antics i manuals del seu centre. Per la seua banda, l'IES Vicent Ferrer va fer una troballa científica important: una

ОПЫТЪ СИСТЕМЫ ЭЛЕМЕНТОВЪ.

ОСНОВАННОЙ НА ИХЪ АТОМНОМЪ ВѢСѢ И ХИМИЧЕСКОМЪ СХОДСТВѢ.

	Ti = 50	Zr = 90	? = 180.		
	V = 51	Nb = 94	Ta = 182.		
	Cr = 52	Mo = 96	W = 186.		
	Mn = 55	Rh = 104,4	Pt = 197,4		
	Fe = 56	Rn = 104,4	Ir = 198.		
	Ni = 59	Pl = 106,8	Os = 199.		
H = 1	Cu = 63,4	Ag = 108	Hg = 200.		
Be = 9,4	Mg = 24	Zn = 65,2	Cd = 112		
B = 11	Al = 27,1	? = 68	Ur = 116	Am = 197?	
C = 12	Si = 28	? = 70	Sn = 118		
N = 14	P = 31	As = 75	Sb = 122	Bi = 210?	
O = 16	S = 32	Se = 79,4	Te = 128?		
F = 19	Cl = 35,5	Br = 80	I = 127		
Li = 7	Na = 23	K = 39	Rb = 85,4	Cs = 133	Tl = 204.
		Ca = 40	Sr = 87,6	Ba = 137	Pb = 207.
		? = 45	Ce = 92		
		?Er = 56	La = 94		
		?Yt = 60	Di = 95		
		?In = 75,5	Th = 118?		

Д. Менделѣевъ

BIOGRAFIES I ESPAIS DE CIÈNCIA

Els estudis sobre la ciència de les últimes dècades han assenyalat la gran importància de l'entorn espacial i el context geogràfic en la producció de sabers. Aquest ha sigut l'objectiu de la secció de la [Veü del País Valencià](#) que s'ha desenvolupat, amb la col·laboració de la [Càtedra de Divulgació de la Ciència \(UV\)](#), durant els anys 2017 i 2019, com a continuació de la secció anterior "Biografies científiques". Els protagonistes han sigut: els observatoris, hospitals, gotes de llet, universitats, manicomis, ateneus, jardins, tribunals, museus, aules, presons, leproseries, fàbriques, sanatoris, acadèmies, societats científiques i laboratoris de tot tipus, així com altres espais relacionats amb la ciència, la tecnologia i la medicina. Els articles publicats fins avui són:

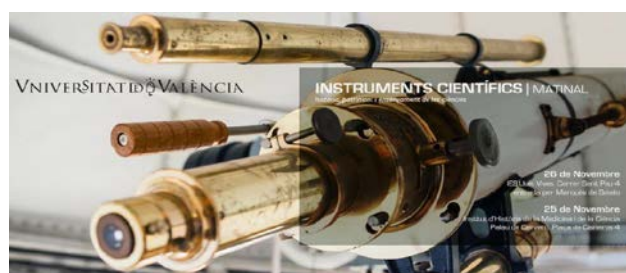
- [Infermeria i higiene infantil a València](#) per Mª Eugenia Galiana Sánchez (Universitat d'Alacant).
- [Concepción Aleixandre Ballester, metgessa i educadora](#) per Joan Lloret (IILP).
- [Antonio Lecha Marzo i els orígens de la policia científica](#) per José Ramón Bertomeu (IILP)
- [De l'Hort dels Simples al Jardí Botànic](#) per José Pardo-Tomás (Institució Milà i Fontanals, Barcelona, CSIC:
- [Els espais de la ciència](#) per José Ramón Bertomeu (IILP)
- [Els espais de la bogeria](#) per Enric Novella (IILP)
- [L'estació de patologia vegetal](#) de Burjassot per Ximo Guillem (IILP)
- [L'Hospital-Escola de la Creu Roja de València durant la Guerra Civil](#) per Xavier Garcia Ferrandis (Universitat Catòlica de València Sant Vicent Màrtir) i Àlvar Martínez Vidal (IILP)
- [La Reial Acadèmia de Medicina i Ciències afins de la Comunitat Valenciana](#) per Maria José Báguena Cervellera (IILP)
- [Reial Societat Econòmica d'Amics del País de València](#) per Nicolás Bas Martín (Universitat de València)
- [La fundació de l'Estudi General de València](#) per Carmel Ferragud (IILP) i Marialuz López Terrada (Ingenio, CSIC-UPV)
- [La gota de llet](#) per Rosa Ballester (Universitat Miguel Hernández, Elx)

Tots els treballs de biografies i espais de ciència poden consultar-se en línia: [Diari la Veü](#) i en la pàgina de [l'IILP](#)

ENSENYAMENT I DIVULGACIÓ DE LES CIÈNCIES

L'IILP ofereix nombrosos recursos per a tots els nivells de formació dins de l'ensenyament de les ciències, tant de primària i secundària, com universitari o de formació del professorat. Els recursos de la biblioteca són habitualment emprats per part del professorat interessat a fer servir la història dins de l'ensenyament de les ciències. Les exposicions disposen habitualment de guies educatives a l'abast del professorat que vol visitar-les amb els seus estudiants. També acull a professorat convidat que vol fer recerca educativa amb les fonts d'aquesta institució. Els professors de l'IILP imparteixen cursos de formació d'història de la ciència dins dels màsters de formació del professorat.

Dins d'aquesta línia, han estat organitzades dues jornades matinals de formació destinada al professorat. La primera sessió fou el mes d'abril de 2016 amb el tema: **“Ciència, història i gènere”** (amb Capitolina Díaz, UV). La segona ha estat organitzada el mes de novembre de 2016 amb el CEFIRE, l'institut Lluís Vives de València i el tema central ha estat: **“Els instruments científics”** (amb Alfons Zarzoso, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, i Josep Simon, Universitat del Rosario). La tercera matinal va ser realitzada al mes de maig de 2017 al voltant del tema **“La ciència en acció”** (amb la participació d'Eduard Aibard, UOC). L'objectiu principal fou promoure la discussió respecte als mites del mètode de la ciència a partir dels estudis d'història i sociologia de la ciència. Va participar-hi Eduard Aibard (UOC), amb una excel·lent introducció a l'àmbit interdisciplinari del estudis socials de la ciència i tecnologia (Science & Technology Studies o STS). La V matinal d'història de la ciència tingué lloc els dies 1 i 2 de març de 2019 sobre el tema: **“150 anys de la taula periòdica: Passat i present de les aules de ciències”** en què participà Enrique Perdiguero (Universitat d'Alacant) al Palau de Cerveró. Les sessions disposen d'un dossier de materials i una llista de recomanacions bibliogràfiques per a continuar estudiant el tema. L'objectiu final és la consolidació d'un grup de treball, amb objectius de més llarga durada, que està configurant-se com **“Seminari Història de la Ciència”** del <http://cefire.edu.gva.es/>

La **VI Matinal** tindrà lloc a Alacant els dies 28 i 29 de **febrer de 2020** i tindrà com centre d'atenció fonamental els Museus de ciència com altres espais d'aprenentatge de les ciències. Tractarem de la cultura material de la ciència, del patrimoni científic, les diferents tipus d'exposicions, les guies didàctiques, etc. L'objectiu és crear un grup de treball i una llista dels principals museus de ciència del nostre entorn per tal de millorar el seu aprofitament didàctic.

Les persones interessades en qualsevol d'aquestes activitats relacionades amb la història i l'ensenyament de les ciències poden connectar amb la direcció del centre: bertomeu@uv.es. L'IILP organitza cursos d'història i divulgació de la ciència dirigits a les persones majors amb col·laboració amb la **Nau Gran**. També s'organitzen itineraris científics per la ciutat de València. L'IILP està obert a qualsevol altra forma de col·laboració amb professorat dels diversos nivells educatius dins de les línies assenyalades.

MOOC HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

El curs 2016-2017, la Universitat de València va llançar un programa pilot per a produir cursos de vídeo en format obert i dirigit a un públic ampli. El contingut estarà disponible en diverses plataformes durant aquest curs 2019-2020: MIRIADAX: <https://miriadax.net/home>.

L'IILP ha participat amb un curs de 10 mòduls dedicat a una introducció general a la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. Cada mòdul consta de 5 píndoles d'uns 5 minuts. Per afrontar aquest repte, s'ha adoptat una estructura cronològica senzilla que se superposa a una organització temàtica. D'aquesta manera, cada mòdul aborda un període històric des d'un grup d'espais, biografies i objectes que permeten destacar certes característiques particulars. S'ha optat per una presentació nova, d'acord amb les noves tendències historiogràfiques. Abandonant la vella història dels descobriments i els grans genis, s'ha elaborat un recorregut per les maneres de conèixer i fer en la història que permet endinsar-se en les pràctiques socials i culturals, associades amb la ciència, la medicina i la tecnologia.

S'aborden així, personatges, objectes i espais poc habituals en els relats tradicionals, però, molt significatius per a estudiar aspectes de la ciència, la tecnologia i la medicina. En l'elaboració del curs, a més, del taller d'audiovisuals de la UV, han participat: [Carmel Ferragud](#) (IILP), [José Pardo Tomás](#) (Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona), [Antonio García Belmar](#) (Universitat d'Alacant), [José Ramón Bertomeu](#) (IILP), [María José Báguena](#) (IILP), [Ximo Guillem](#) (IILP), [Josep L. Barona](#) (IILP), [Pedro Ruiz Castell](#) (IILP). La primera edició del curs MOOC va desenvolupar-se durant els darrers mesos de juny i juliol de 2019 amb la participació d'un miler d'estudiants, dels que més d'un terç (356) l'han finalitzat amb l'obtenció del seu diploma a meitat de juliol. Segons les estadístiques al voltant del 46% són estudiants que viuen a Espanya i l'altre grup important d'Amèrica Llatina (Mèxic (11%), Perú (7%), Argentina i Colòmbia) - tot i que també hem tingut estudiants ocasionals de UK, USA, Rússia, Itàlia, etc. Les valoracions han estat molt positives i pensem ja en una segona edició del curs per a l'any vinent. De moment, hi ha la possibilitat de seguir els vídeos disponibles al canal de Youtube:

<https://goo.gl/1LhPq1>

<p>Desarrollo de la teoría de la evolución</p> 	<p>El laboratorio bacteriológico</p> <p>Louis Pasteur: escuela bacteriológica francesa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fermento como microorganismo: • Industrias: Pasteurización de la leche • Medicinas: antiseptia quirúrgica de Joseph Lister 	
<p>Medicina Regenerativa</p> 	<p>Microscopio las primeras tomas</p> 	 <ul style="list-style-type: none"> • Anatomía como fundamento del conocimiento médico • Direcciones y vivisecciones sistemáticas; investigación • Fisiología: mezcla de ideas filosóficas • Tres sistemas interconectados: cerebro y nervios (sensaciones y pensamiento); corazón y arterias (energía vital); y el hígado y las venas (nutrición y crecimiento) • Complejo sistema vigente durante siglos

PROFESSORS CONVIDATS I ESTUDIANTS RESIDENTS

L'IILP ofereix la possibilitat de realitzar estades temporals a persones de la comunitat acadèmica (professorat i estudiants) que voldria desenvolupar recerca dins del terreny de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, o col·laborar amb els nostres programes de divulgació de la ciència, patrimoni científic i museologia. Aquest programa ofereix la possibilitat de disposar d'un espai temporal a la seu de l'IILP (Palau Cerveró), amb els recursos informàtics del centre i l'accés a tots els recursos d'investigació del centre, així com la col·laboració, si escau, a les activitats de recerca i divulgació que puguem definir segons el cas particular.

Les persones interessades a fer una estada temporal a l'IILP han d'enviar una proposta amb el seu CV en què s'indiquen les dates de la seua estada i el programa de treball que desenvoluparien. Els estudiants de màster i doctorat han d'afegir-hi les dades de la persona membre de l'IILP que tutoritzarà la seua recerca i estada al centre. Les sol·licituds han d'enviar-se almenys un mes abans de l'inici de l'estada, durant qualsevol moment de l'any, i adreçades al director de l'IILP José Ramón Bertomeu (bertomeu@uv.es). El claustre de l'Institut resoldrà periòdicament aquestes sol·licituds. Aquestes estades poden compaginar-se amb qualsevol tipus de beques i ajudes. Al llarg dels anys 2019 i 2020 el professorat visitant i estudiants residents són:

Maria I. Porras	Professora visitant (UCLM)
Àlvar Martínez	Professor jubilat
Joan Lloret	Professor jubilat
M. del Mar Cuenca	PDI associada Història Ciència i Documentació
Rafaela Domínguez	PDI associada Història Ciència i Documentació
Luis Moreno	PDI associat Història Ciència i Documentació
Tayra Lanuza	Doctora en Història de la Ciència
Jaqueline Brizola	Investigadora doctoral resident
Margaret Boyle	Investigadora doctoral resident. Beca Fulbright

MÀSTER I DOCTORAT

L'IILP organitza programes de màster i doctorat relacionats amb la història i la comunicació de la ciència, dins del qual participen tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant. Són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació, i atrauen estudiants de diferents punts del món. Al juny i setembre de 2019, els estudiants de l'última edició de màster van presentar de manera brillant els seus treball finals de màster. El nou curs de màster va començar el 30 de setembre de 2019 amb 25 nous estudiants. Totes aquestes activitats, a més de les característiques pròpies dels programes, són descrites de forma actualitzada en la pàgina <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>

Acceso:
La preinscripción y el acceso al programa pueden realizarse mediante los servicios de postgrado de cualquiera de las tres universidades participantes. Existen varias fases de preinscripción entre abril y septiembre de 2017. Pueden consultarse más detalles sobre los plazos y la preinscripción en:
<http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/joomla/index.php/master/acceso>

Información:
Toda la información sobre contenidos, profesorado, metodologías docentes, recursos de aprendizaje, calendario de actividades y acceso está disponible en la página web oficial del programa de máster:
<http://historia-ciencia-comunicacion.org/>

Síguenos [twitter](#) @MasterHCCC

Otras consultas:
Para cualquier duda o consulta adicional, puedes ponerte en contacto con el director del programa y coordinador de la Universidad de Alicante, Antonio García Belmar (belmar@ua.es) o los coordinadores en la Universidad de Valencia, Ximo Guillem (Ximo.Guillem@uv.es) y de la Universidad Miguel Hernández de Elche, Ramón Castejón Bolea (rcastejonb@umh.es)

Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència López Piñero

Universitat d'Alacant Universidad de Alicante
UNIVERSITAT ID VALÈNCIA
UNIVERSITAT Miguel Hernández

MASTER INTERUNIVERSITARIO SEMIPRESENCIAL A DISTANCIA
HISTORIA DE LA CIENCIA & COMUNICACIÓN CIENTÍFICA

Historia de la Ciencia y Comunicación Científica

QR code

Els coordinadors del màster són els professors Antonio García Belmar (UA) (belmar@ua.es), Ramón Castejón Bolea (UMH) (rcastejonb@umh.es) i Ximo Guillem Llobat (UV-IILP) (Ximo.Guillem@uv.es). La coordinadora del programa de doctorat és la professora María José Báguena (UV-IILP) (m.jose.baguena@uv.es).

El màster i doctorat són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació. Participen professors de tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

Les activitats de l'IILP poden ser seguides mitjançant les pàgines següents:

- Nova pàgina web de l'institut interuniversitari: www.instinterlp.org
  - Pàgina web de la seu de la Universitat Miguel Hernández: <http://iilp.edu.umh.es/>
  - Pàgina web de la seu de la Universitat de València: <http://www.uv.es/ihmc>
- Facebook: <https://goo.gl/PKghuU>
- Twitter: <https://twitter.com/PalaudeCervero>
- Video: <https://goo.gl/ZgCsPB>
- Llista de difusió: difusio_ihmc@l listes.uv.es
  - Per afegir el vostre email a la llista envieu un missatge a listserv@l listes.uv.es amb el text "subscribe difusio_ihmc Nom_Cognoms"

IHMC²

BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT INTERUNIVERSITARI LÓPEZ PIÑERO